

1. Introducere. Obiective și abordare metodologică

Fazele inițiale ale proiectului *Prestigiu și Putere*, desfășurate pe parcursul a nouă luni, au avut ca obiective principale inventarierea pieselor arheologice de chihlimbar din Muzeul Național de Istorie, identificarea altor muzee care au în posesie podoabe de chihlimbar, căutarea unor mijloace de cooperare cu parteneri aflați în afara proiectului, echiparea unui laborator care să realizeze documentarea pe materialul de studiu (înregistrare, măsurare, fotografiere, conservare), realizarea structurilor de baze de date necesare, documentare geologică pentru fenomenele de formare și distribuție a acestei resurse rare (am numit chihlimbarul), analize de laborator care să testeze capacitatea diferitelor metode de a diferenția între chihlimbarul autohton (cunoscut sub numele de *romanit*, cu versiunea inițială, de origine germană, de rumanit) și chihlimbarul de origine baltică, respectiv principalele două tipuri de materie primă prezumtiv accesibile pentru producătorii de podoabe din zona Dunării inferioare, de-a lungul timpului. Testarea de laborator, pentru fazele inițiale, s-a realizat pe probe de chihlimbar de origine cunoscută, folosindu-se mai multe zeci de piese din fiecare tip, pentru obținerea unor răspunsuri tipice, a unei descrieri chimice și geologice standard. Standardele, pe obiecte de natură organică, conțin însă o variabilitate apreciabilă.

Faza de execuție IIb a proiectului de cercetare cu acronimul *ROMANIT*, desfășurată între iulie 2008 și ianuarie 2009, este prima în care cercetarea se apropie de obiectivul său principal – chihlimbarul găsit în contexte arheologice cunoscute. Strategia propusă încă de la început a fost de a studia mai întâi piesele mai recente, respectiv mai puțin alterate, pe care originea lor geologică să fie mai ușor de recunoscut, urmând a încerca abia ulterior determinarea originii pieselor cu context preistoric. Fiindcă epocile modernă și medievală dezvoltată nu fac obiectul cercetării propuse în proiect, primele seturi de piese arheologice analizate au fost cele de epocă romană și post-romană, cu orizont final în epocă bizantină. Cu alte cuvinte, nici aceste piese arheologice nu sunt tocmai noi, având între un mileniu și două milenii de când chihlimbarul nativ a fost transformat într-o mică bijuterie.

Cercetarea noastră nu se rezumă strict la chihlimbar. Așa cum se poate constata în chiar titlul proiectului - *Prestigiu și Putere. Obiecte de podoabă nemetalice din muzeele românești, cu un studiu arheometric pentru determinarea originii mărgelilor de chihlimbar* – ne ocupăm, mai larg, cu obiectele de podoabă, ca expresie a prestigiului și puterii sociale. Locul special pe care chihlimbarul îl ocupă în preocupările noastre se datorează atât rarității sale în descoperirile arheologice, cât și dificultății de stabilire a originii sale. Acestea fiind zise, se cuvine făcută mențiunea că atenția noastră s-a îndreptat spre *ansamblurile arheologice care conțin chihlimbar*, încercând să descifrăm tot contextul *antropologic, sociologic și comportamental*. De aceea s-a înregistrat, de câte ori a fost posibil, contextul arheologic al descoperirii, cât și asocierea de obiecte, pentru a ne apropia, cât mai mult cu putință, de semnificațiile *sociale și mentale* ale recurențelor de chihlimbar prelucrat.

Structura de cooperare a proiectului, dincolo de instituțiile participante, este una tripartită, confruntând datele pe care le furnizează geologii, chimiștii și arheologii – utilizatorii finali ai proiectului. Din acest motiv și structura raportului va fi, în esență, una

tripartită, începând cu investigațiile geologice, continuând cu cele de chihie analitică și încheind cu cele de arheologie. Va fi însă adăugată o secțiune referitoare la activitatea Laboratorului Romanit, cel în care piesele arheologice sunt înregistrate, catalogate, unde se realizează prelevările de probe pentru laboratoarele chimiștilor, dar – după cum vom vedea – și lucrări de „salvare” pe linia conservării artefactelor muzeale. Tot aici vom discuta rezultatele furnizate de laboratoare și impactul lor asupra raționamentului arheologic.

Raportul se încheie cu Concluzii, în care vom încerca integrarea efortului de cercetare realizat de cele trei categorii de specialiști din proiect – geologi, analiticieni, arheologi -, dar și o estimare a stadiului de realizare a obiectivelor, în litera documentelor programatice ale proiectului, dar mai ales în spiritul cercetării fundamentale, care evaluează, alături de realizări – noile provocări, noile întrebări.

Datorită dimensiunilor raportului științific, el va fi legat în două volume. Primul volum se încheie cu concluziile. Al doilea volum este rezervat exclusiv Anexelor tehnice, care reunesc tabele (de regulă cele mari, care ar fi făcut dificilă urmărirea textului argumentativ), grafice, hărți și ilustrații. Materialele sunt grupate în trei anexe, respectiv 1 – Geologie; 2 – Analitică și 3 – Arheologie. Datorită dimensiunilor raportului (neașteptate), bibliografia a fost mutată în volumul II, pe care îl și deschide. Considerăm că, oricum, lista bibliografică va fi mai ușor de consultat în acest fel.